

Co czyta IV LO im. Mikołaja Kopernika w Rzeszowie – projekt badający czytelnictwo i zachęcający do czerpania przyjemności z czytania.

Projekt miał być zrealizowany w czasie „zwykłej” nauki, jednak ze względu na ograniczenia związane z pandemią przeprowadzony został online.

Projekt składał się z dwóch części. Pierwszą stanowiły wywiady przeprowadzane z dyrekcją i nauczycielami IV LO w Rzeszowie. Efekty opublikowane zostały na stronie internetowej szkoły.

Uczniowie przeprowadzali rozmowy wykorzystując przygotowane wcześniej pytania. Przykłady pytań :

W jakim celu tworzona jest literatura?

Dobra książka to książka, która ...?

Z którą książką powinien zapoznać się każdy człowiek na świecie?

Proszę opowiedzieć o pierwszej książce kojarzonej z dzieciństwem.

Czy ma Pani/Pan swojego ulubionego autora?

Proszę podać ulubionego bohatera bądź czarny charakter? Co jest w nim wyjątkowego?

Czy kiedykolwiek myślał/a Pan/Pani o napisaniu książki? Jaka to miała być książka?

Co jest najlepszą książką klasyczna, audiobook czy e-book?

Proszę opowiedzieć o swojej domowej bibliotece.

Czy książka to dobry prezent?

W jaki sposób należy zachęcać do czytania?

Chętni uczniowie zgłaszali się do przeprowadzania wywiadów z poszczególnymi osobami. Przygotowywali scenariusz rozmowy, układając pytania, jakie chcieliby zadać, a w trakcie wywiadu zadawali pytania dodatkowe, wynikające z toku rozmowy. Głównym celem projektu „Co czyta IV LO w Rzeszowie” było propagowanie czytelnictwa, uświadomienie społeczności szkolnej, że książka to ważny element kultury kształtujący osobowość. Nie mniej ważne było stymulowanie kompetencji społecznych oraz nabywanie umiejętności związanych z przeprowadzaniem, redagowaniem i autoryzowaniem wywiadów. Gotowe teksty umieszczone na stronie szkoły oraz na bibliotecznym profilu FB „U Kopernika w bibliotece” cieszyły się dużym zainteresowaniem, co potwierdzają na przykład facebookowe liczniki. Jednym z wniosków Młodzież nie zawsze chętnie sama sięga po książki, ale zawsze ciekawa jest, co i dlaczego czytają ich nauczyciele. Daje to pewną nadzieję, że uczniowie w pewnym momencie bez szkolnego przymusu otworzą się na literaturę.

Drugą częścią projektu była, składająca się z 12 pytań, ankieta skierowana do uczniów. Do jej skonstruowania i realizacji wykorzystana została aplikacja *Forms*. W badaniu tym anonimowo udział wzięło 152 uczniów IV LO w Rzeszowie.

Microsoft Forms dostępne w pakiecie Office 365 to sprawne narzędzie do tworzenia ankiet, formularzy, testów, quizów i kwestionariuszy on-line, co w sytuacji pracy zdalnej stanowi niezwykle wygodne rozwiązanie. Forms pozwala użytkownikom tworzyć ankiety i quizy z automatycznym oznaczaniem. Wybrane klasy, nie znając wcześniej treści ankiety, zostały poproszone o wypełnienie przygotowanego kwestionariusza on-line. Uczniowie nie tworzyli formularza ani nie opracowywali wyników.

Ankieta rozpoczynała się niedokończonym zdaniem „Czytam książki, gdyż...”. Wybrać można było więcej niż jedną odpowiedź. Najwięcej, bo 88 razy (58%) wybrano stwierdzenie: „czytanie mnie relaksuje/odpręża”, niewiele rzadziej wybierano opcję „czytając, uczę się” (75 razy – 49%), trzecie miejsce zajęło „czytanie to moje hobby” (37 odpowiedzi – 24%) i wszystkie te odpowiedzi wskazują, że uczniowie, którzy ich udzielili, uważają czytanie za zajęcie, z różnych powodów, wartościowe. Jednak kolejne, czwarte miejsce, zdobyła odpowiedź „nie czytam”. Wybrało ją 33 osoby (22%) – to dość dużo. Mogą to być osoby, które nie polubiły jeszcze czytania lub w jakiś sposób zraziły się do niego. Warto byłoby je zachęcić, by zmieniły zdanie.

Na pytanie „W jakich okolicznościach czytasz najczęściej?” najwięcej osób odpowiedziało: „w czasie wolnym” – 81 (53 %), znacznie mniej, bo 33 osoby (22%) czytają „podczas nauki/pracy” zaś trzecie miejsce zajęła odpowiedź „w ogóle nie czytam”, którą wybrało 21 ankietowanych (14%). Znow potwierdziło się, że grupa nieczytających jest całkiem spora, jednak o 12 osób (8%) mniejsza, niż przy poprzednim pytaniu. Przypuszczalnie są jednak okazje, kiedy osoby deklarujące się jako nieczytające, jednak sięgają po jakieś publikacje.

Mimo, że w pytaniu „Po książki w jakiej formie sięgasz najczęściej?” pozostawiona została możliwość wielokrotnego wyboru, zdecydowanie najchętniej czytane są książki w formie papierowej/tradycyjnej. Taką odpowiedź wybrały 124 osoby (82%). Znacznie mniejszą popularnością cieszą się e-booki – 32 osoby (21%) i audiobooki – 24 osoby (16%), z których korzystanie zadeklarowała zbliżona liczba osób.

Kolejne pytanie, z możliwością wielokrotnego wyboru, „Po jakie gatunki książek sięgasz najczęściej?”, ukazało, które książki cieszą się największym zainteresowaniem wśród odpowiadających. Pierwsze miejsce zajęły kryminały/thrillery, wybrały je 73 osoby (48%). Drugą pozycję zdobyła fantastyka, wybrało ją 63 osoby (41%), trzecią zaś książki przygodowe (58 osób, 38%). Niewiele jednak mniej osób wybrało romanse (52 - 34%) oraz książki psychologiczne (46 - 30%). 5 osób zadeklarowało, że najczęściej sięga po poezję (2%). Ta też odpowiedź cieszyła się najmniejszą popularnością.

Ankietowani, mogąc wybrać wiele odpowiedzi, w zdecydowanej większości – 148 osób (97%) zadeklarowali, że czytają w języku polskim. Drugim językiem wybieranym najczęściej był język angielski – 74 wskazania (49%).

Pytanie „Jak często wypożyczasz książki w bibliotece?” wykazało, że tylko 7 (5%) osób korzysta z oferty bibliotek „często”. 87 osób w bibliotekach wypożycza książki czasem (57%), zaś 58 osób (38%) zadeklarowało, że nigdy.

Stwierdzenie: „Jeśli kupuję książkę, to jest ona najczęściej przeznaczona...” 90 razy (59%) zostało dokończone odpowiedzią „dla mnie”, co po części może tłumaczyć barak

zainteresowania bibliotekami, zaś 54 razy (35%) „na prezent”. Trzecia możliwa odpowiedź „inne” została wybrana 8 razy (5%).

W ankiecie znajdowały się pytania o ulubioną książkę, ulubionego autora, a także o najmniej lubianą lekturę szkolną. Na podstawie udzielonych odpowiedzi powstały listy ulubionych książek, ulubionych autorów i nielubianych lektur.

Odpowiadając na pytanie „Moja ulubiona książka to...”, 2 osoby (ok 1%) zadeklarowało, że trudno wybrać, gdyż jest wiele książek, które lubią, a 17 osób (11%), że nie ma ulubionej książki. Kilka odpowiedzi było zaskakujących („Książka kucharska”, „Biologia Campbella”, seria „Franklin”, książki do matematyki)☺ Ulubionego autora nie ma 43 osoby (28%). Natomiast 3 osoby (ok 2%) zadeklarowało, że lektury szkolne nie budzą ich niechęci. Odpowiedź, że wszystkie są nielubiane pojawiła się 4 razy (niecałe 3%).

Na pytanie „Dobra książka to książka, która...” najczęściej pojawiała się odpowiedź: „jest ciekawa”. Większość odpowiedzi można podsumować stwierdzeniami: „pozwala na oderwanie się od rzeczywistości”, „jest napisana dobrym stylem”, „ma ciekawą fabułę, która wciąga czytelnika”, „akcja nie jest łatwo przewidywalna”, „porusza problemy współczesnego świata” i „wnosi do naszego życia pewne wartości”.

Najczęstszą odpowiedzią na pytanie „Jak zachęcić innych do czytania?” była „pomóc znaleźć interesującą książkę”. Często pojawiały się również opinie, by „przekonywać, że czytanie jest przyjemne, przynosi wiele korzyści i jest świetnym sposobem na spędzenie wolnego czasu”, „opowiadać o ciekawych książkach”, „organizować spotkania z autorami”, „zmienić listę lektur”, nie zmuszać do czytania”. 8 osób, czyli 5% odpowiadających nie miało pomysłu / nie wiedziało, co można byłoby zrobić, by promować czytanie.

Dzięki odpowiedziom na pytanie „Lektura szkolna, której szczególnie nie lubię, to...” powstała lista lektury nielubianych. Podium należy do „Pana Tadeusza”, „Quo Vadis” i „Krzyżaków”. Wśród odpowiadających 4 osoby (niecałe 3%) zadeklarowały, że nie lubią wszystkich lektur, natomiast 3 (ok 2%) osoby nie mają zastrzeżeń do listy lektur. Zaś dzięki pytaniom „Moja ulubiona książka to...” oraz „Mój ulubiony autor to...” udało się stworzyć listy lubianych tytułów i autorów. Książkami cieszącymi się popularnością są: Seria o Harrym Potterze, Seria o Wiedźminie i „Mały Książę”, czwarte miejsce zajęła zaś Seria o Percym Jacksonie. Najwyżej cenionymi autorami okazali się J.K. Rowling, S. King, R. Riordan.

Doświadczenia wynikłe z pracy bibliotekarza i polonisty, poparte ankietą „Co czyta IV LO w Rzeszowie” na temat preferencji czytelniczych, zaowocowały refleksjami nie tylko na temat czytania w ogóle, ale dały bodziec do zainteresowania się złą sławą literatury omawianej w szkole. Okazało się bowiem, że młodzież czyta chętniej niż niegdyś, ale nadal niechętnie sięga po wiele pozycji z kanonu lektur szkolnych.

Kanon lektur objętych podstawą programową, które powinny w założeniu zachwycić i uszlachetnić czytelnika, budzi wśród młodzieży ogromne emocje, najczęściej negatywne. Młodzi ludzie chcą czytać, ale niekoniecznie narzucane im, anachroniczne w ich odczuciu publikacje literackie. I choć ostatnich latach w naszym kraju możemy zaobserwować „powrót książek do domów”. Wydaje się, że dużej mierze jest to zasługa bombardujących nas reklam popularnych autorów jeszcze bardziej popularnych gatunków, przede wszystkim kryminałów,

thrillerów i fantasy oraz ich adaptacji filmowych. Czy to źle, że nie zawsze są one wysokich lotów? Niekoniecznie.

W wyniku projektu „Co czyta IV LO im. Mikołaja Kopernika w Rzeszowie?” powstały listy ulubionych książek i autorów. Służą one młodzieży jako podpowiedź przy wyborze „książki do przeczytania dla przyjemności”, a bibliotekarzom jako wskazówka przy kolejnych zakupach.

Projekt cieszył się zainteresowaniem uczniów, czego dowodem są dyskusje na temat tego, co warto czytać, co musimy przeczytać i po co nie warto sięgać...

Alicja Olszowy-Kata

Justyna Pokrywka